

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PZD16C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu je **60 minut**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- Odpovědi pište **do záznamového archu**. Při zápisu použijte modře nebo černě písící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**.

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědi

- U každé úlohy nebo podúlohy je **právě jedna** nabízená **odpověď správná**.
- Odpověď, kterou považujete za správnou, zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

A B C D
4

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, zabarvete původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujte nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědi (např. dva zakřížkované čtverečky) bude považován za nesprávnou odpověď.

A B C D
4

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědi

- Odpověď zapište čitelně do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní odpovědi rozlišujte velká a malá písmena.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, pak původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole.
- Při hodnocení těchto úloh se za chybu považuje i nesprávná či chybějící dílčí odpověď.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

1 bod

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Můj potměšilý soused se nikdy nezmění.
- B) Příčinou nedorozumění byla jeho nesmělost.
- C) Start letadla doprovázelo poměrně silné hřmění.
- D) Velmi sebevědomě vyvrátil všechny jeho doměnky.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Utíkal, ***** unikl ze spárů toho ďábla. Utíkal tak dlouho, ***** konečně nezahlédl paprsky slunce.

(CZV)

1 bod

2 Ve které z následujících možností jsou v odpovídajícím pořadí uvedeny spojovací výrazy, které patří na vynechaná místa (*****) ve výchozím textu?

- A) proto – ale
- B) aby – dokud
- C) aniž – pokud
- D) přestože – avšak

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 3

Včera mě Petr rozzlobil. Měla jsem hodně práce – udělat úkol z matematiky, vypsát si anglický slovíčka. A když to všechno bylo hotové, do pokoje vešel von, v ruce zmrzlinu. A jak se zvědavě naklonil nad stůl, zmrzlina skončila na mejch školních sešitech.

(CZV)

max. 2 body

3 Najděte ve výchozím textu všechny nespisovné tvary slov a přepište je do spisovné češtiny.

Příklad:

Požádal nás, abysme mu pomohli. Prý už se na to nemůže dýl dívat. →

abychom, déle

max. 2 body

4 Přiradte k jednotlivým druhům podmětu (4.1–4.3) odpovídající větu (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

4.1 podmět rozvitý _____

4.2 podmět nevyjádřený _____

4.3 podmět několikanásobný _____

- A) Během výletu české turisty překvapily přeháňky a bouřky.
- B) Včera pytláci zcela bezohledně zničili domovy vydry a rysa.
- C) Nad rybníky a loukami pomalu kroužil v širokých spirálách orel.
- D) Se sklizní jablek a hrušek dědovi pomáhali ochotní lidé z vesnice.
- E) V blízkosti silničního mostu jsme zahlédli hnízda vlaštovek a jiříček.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Sourozenci Jakub a Lukáš trávili celý měsíc u babičky, která bydlí na vsi poblíž Příbyslavi. Oba rádi chodili na celodenní vycházky do přírody. Nejvíce je upoutali rozlehlé pastviny, kde s oblibou pozorovali pestrobarevné motýli, vážky s průsvitnými křídly nebo neúnavně poskakující kobyly zelené. Zástupci pozoruhodné hmyzí říše je úplně okouzlili. To ale děti ještě netušily, jak nemilé překvapení jim hmyz připraví.

Na babiččině zahradě si v zemi vybudovaly hnízdo vosy. Pravidelné nálety zuřivých vos působily všem mnoho starostí. Jednoho dne však Lukáš objevil na polici oběmnou knihu, v níž byl také návod, jak na vosy vyzrát.

(CZW)

max. 4 body

5 Najděte ve výchozím textu šest slov, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Netipujte! Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6–10

(1)
Usednout kapr na stromě
a vyzpěvovat v listí,
tak by vám stejně jako mně
připadal dosti pitomě –
ó tím si budme jisti.

(2)
Je taky celkem jasné proč:
jednal by proti zvyku.
Vždyť kaprovi jde, víme oč –
o vodu, kdežto červotoč
zas žije v prádelníku.

(3)
Na zpěv a let je zvyklý pták,
pól na polární záře,
peřina ovšem na povlak,
a proti tomu zase vlak
spíš na železničáře.

(4)
Dopis má bílou obálku,
loď pluje přes poledník,
sekyra seká do špalku,
babka má **brýle** na dálku,
a na nudle má cedník.

(5)
Kopyto, pytel, pivo, prak,
všechno má svoje místo,
sýkora, sysel, sněhulák –
a buď moc rád, že je to tak,
ty jeden pesimisto.

(E. Frynta, Závratné pomyšlení, zkráceno)

max. 2 body

6 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
6.1 Výchozí text je próza.	☐	☐
6.2 Každá sloka má stejný počet veršů.	☐	☐
6.3 Výchozí text je ukázkou uměleckého textu.	☐	☐
6.4 V první sloce se první verš rýmuje se dvěma bezprostředně následujícími verši.	☐	☐

1 bod

7 Která z následujících možností nejspíše obsahuje hlavní myšlenku výchozího textu?

- A) ty jeden pesimisto
- B) ó tím si budme jisti
- C) všechno má svoje místo
- D) je taky celkem jasné proč

1 bod

8 Které z následujících slov je mnohoznačné?

- A) povlak
- B) červotoč
- C) prádelník
- D) železničář

1 bod

9 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Posuzované slovo je ve výchozím textu zvýrazněno.)

- A) Slovo *brýle* není v textu použito ve 4. pádu.
- B) Slovo *brýle* má 2 souhlásky a 3 samohlásky.
- C) Slovo *brýle* je ve všech pádech dvojslabičné.
- D) Slovo *brýle* nemá nikdy tvar jednotného čísla.

1 bod

10 Vypište z výchozího textu všechna tříslabičná vyjmenovaná slova.

(Vyjmenovaná slova hledejte ve třetí, čtvrté a páté části výchozího textu.)

3 body

11 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) Nebyla tady ani žádná města, ani žádné silnice, a dokonce tady nebyli ani žádní lidé.

B) Proto se takovým horám říká sopky. V některých z nich vybuchují rozžhavené kameny ještě dneska.

C) V nich žili obrovití ještěři, kterým se říká dinosauři, a také různé praopice a praptáci. Byly tady taky kopce. A vysoké hory.

D) Před mockrát moc lety a jednou vteřinkou to na zemi vypadalo docela jinak.

E) Zato tady byla nekonečná moře a v nich žily prapodivné ryby s velkými hlavami a ježatými ploutvemi. Taky tady bylo hodně lesů.

F) V některých byla uprostřed díra a z té se pořád kouřilo. Každou chvíli to někde zarachotilo, žhavé kamení vyletělo do vzduchu a všechno začalo soptit.

(P. Teisinger, *Človíčková dobrodružství*, upraveno)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 12–17

(1) Objevovat, obchodovat, rybařit, pobavit se i bojovat – *****, proč lidé opouštějí souš a vydávají se na vodu, je mnoho. Po tisíce let lidé vymýšlejí nové a nové prostředky, jak vodní plochu překonat bezpečněji a rychleji.

(2) Nejstarším prostředkem přepravy po vodě jsou vory. Ty na rozdíl od člunů nejsou plavidly jen kvůli své konstrukci, ale zejména proto, že se vyrábějí z materiálu, který plave, tedy například ze dřeva. V Kanadě nebo Rusku byly vory zhotovovány svazováním kmenů, jejich obvyklým cílem bylo přepravit dříví po řekách.

(3) **Vor také využil ke svému bádání známý norský cestovatel.** Thor Heyerdahl chtěl dokázat, že plavba z Jižní Ameriky do Polynésie je možná i bez moderního vybavení. Na voru urazil něco málo přes 6 800 kilometrů (3 700 námořních mil).

(4) Často využívaným plavidlem je také člun. **Okolnosti vzniku člunu vyvolávají množství otázek.** Na počátku možná bylo pozorování duté ulity vznášející se na vodě. To ale není příliš podstatné. **Řada odborníků označuje člun za vynález stejně významný jako kolo.** Dřevěný člun je předchůdcem plachetnic. Kromě dřeva se však k výrobě člunů používala také kůže z různých zvířat.

(5) V Indii se ke zhotovení člunů používá buvolí kůže, v Tibetu zase kůže z jaků. Indiáni překračovali řeky v tzv. býčích člunech zhotovených z bizoní kůže, tulení kůží se potahovaly kajaky v arktických oblastech. Poslední dobou se ale počet tuleňů výrazně snížil.

(E. Kentley, *Lodě, upraveno*)

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
12.1 Vory se vyrábějí pouze ze dřeva.	☐	☐
12.2 Dřevěný člun je mladší než plachetnice.	☐	☐
12.3 Indiáni používali čluny zhotovené z kůže dvou různých zvířat.	☐	☐
12.4 Jedna námořní míle označuje delší vzdálenost než jeden kilometr.	☐	☐

max. 2 body

13 Vypište ze všech vět zvýrazněných ve výchozím textu základní skladební dvojice.

1 bod

14 Které z následujících slov nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) cest
- B) metod
- C) důvodů
- D) způsobů

1 bod

15 Která z následujících možností bezprostředně navazuje na výchozí text?

- A) Jejich kajaky se proto odedávna vyrábějí z vodotěsného plátna.
- B) Jejich kajaky se proto stále častěji vyrábějí z vodotěsného plátna.
- C) Jejich kůže je proto odedávna nahrazována vodotěsným plátnem.
- D) Jejich kůže je proto stále častěji nahrazována vodotěsným plátnem.

1 bod

16 Která z následujících možností obsahuje pouze slova se stejnou předponou?

(Posuzovaná slova jsou ve stejném tvaru jako ve výchozím textu.)

- A) opouštějí, otázek, odborníků
- B) pobavit, podstatné, potahovaly
- C) objevovat, obchodovat, obvyklým
- D) překonat, předchůdcem, překračovali

max. 3 body

17 Vypište z druhého odstavce výchozího textu všechna podstatná jména, která jsou v něm užita v 7. pádu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Muž obviněný z protistátní či*osti si ve vězení psal de*ík.

(CZVV)

1 bod

18 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit N/NN tak, aby věta byla pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou N/NN uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) n – nn – n
- B) n – n – nn
- C) nn – n – nn
- D) nn – nn – n

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–24

TEXT 1

V životě každého chlapce nadejde jednou okamžik, kdy ho uchvátí touha vykopávat poklady. Tato touha posedla jednoho dne Toma. Jediný ze všech Tomových kamarádů, který s ním do toho šel, byl Huck Finn.

„Hucku, prý když chce člověk najít poklad, musí zjistit, kam přesně o půlnoci při měsíci padá stín větve, a tam potom musí začít kopat. Zkusíme to s tamhletím uschlým stromem na kopci. Sejdeme se tam v půl dvanácté.“

Chlapci byli na místě ještě před stanovenou dobou setkání. Seděli ve stínu a čekali. Duchové si šeptali v šelestícím listí, strašidla se ukrývala v temných koutech, z dálky se ozýval nárek velkého psa, na nějž z koruny stromů odpovídala sova. Po nějaké době hoši usoudili, že nadešla půlnoc. Podle stínu větve si označili místo a začali kopat. **Srdce jim poskočilo pokaždé, když krumpáč o něco zavadil.** Ale vždy to byl buď kámen, nebo kus dřeva.

Nakonec Tom řekl: „K ničemu to nevede, Hucku, nic nenajdeme. Určili jsme čas jenom od oka.“

Huck upustil lopatu. „Máš pravdu, necháme toho. Navíc mám pocit, jako by pořád něco stálo za mnou. Bojím se obrátit, protože třeba tam jsou strašidla.“

„Já taky, Hucku. Taky skoro vždycky, když lidi zakopávají pod strom poklad, k tomu dávají mrtvého muže, aby jim to hlídal.“

„Propána! Tome, nerad se ochomýtám tam, kde jsou mrtví lidé.“

„Já si s nimi taky nechci nic začínat. Co kdyby ten zdejší vystrčil lebku a něco řekl!“

(M. Twain, Dobrodružství Toma Sawyera, upraveno)

TEXT 2

Zvukomalba – zvuk slova nebo slovního spojení napodobuje skutečný zvuk, který vydává nějaký tvor nebo věc, o nichž se mluví: např. *mňoukat* (slovo připomíná zvuk, který vydává kočka); *na topole podle skal zelený mužik zatleskal* (úsek textu připomíná tleskání).

(CZVV)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým v TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
19.1 Pod stromem byla zakopána lebka mrtvého muže.	☐	☐
19.2 Tom a Huck si byli jistí tím, že začali kopat díru přesně o půlnoci.	☐	☐
19.3 Huck šel hledat s Tomem poklad, protože byl jediný Tomův kamarád.	☐	☐
19.4 Tomovi někdo poradil, že poklad je ukrytý pod uschlým stromem na kopci.	☐	☐

max. 3 body

20 Vypište z úseků TEXTU 1, které jsou vyznačeny tučně, všechna zájmena.

1 bod

21 **Ve které z následujících dvojic slov je stejný významový vztah jako ve dvojici slov KRUMPÁČ – LOPATA?**

- A) čočka – hrách
- B) malina – ovoce
- C) polička – dřevo
- D) strom – borovice

1 bod

22 **Kterým z následujících slov lze nahradit slovo STANOVENÝ tak, aby význam TEXTU 1 zůstal zachován?**

(Posuzované slovo je v TEXTU 1 podtrženo.)

- A) určený
- B) zjištěný
- C) spočítaný
- D) předepsaný

1 bod

23 **Která z následujících možností není souvětí?**

- A) Seděli ve stínu a čekali.
- B) Ale vždy to byl buď kámen, nebo kus dřeva.
- C) Podle stínu větve si označili místo a začali kopat.
- D) Navíc mám pocit, jako by pořád něco stálo za mnou.

max. 2 body

24 **Rozhodněte o každém z následujících úseků TEXTU 1, zda se v něm uplatňuje zvukomalba (A), nebo ne (N):**

Při řešení úlohy vycházejte z definice v TEXTU 2.

	A	N
24.1 z koruny stromů odpovídala sova	☐	☐
24.2 duchové si šeptali v šelestícím listí	☐	☐
24.3 z dálky se ozýval nářek velkého psa	☐	☐
24.4 strašidla se ukrývala v temných koutech	☐	☐

max. 2 body

25 **Na každé vynechané místo (*****) v příslovích doplňte příslušné slovo:**

- 25.1 Hanka je velmi upřímná, každému vždy řekne, co si myslí. Platí pro ni: Co na srdci, to na ****.*.
- 25.2 Doma jsem řekl, že stoprocentně vyhraju matematickou olympiádu. Maminka odvětila: Neříkej hop, dokud ****.*.

max. 3 body

26 Přiradte k jednotlivým obrázkům (26.1–26.4) odpovídající popis (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

26.1

26.2

26.3

26.4

(CZV)

- A) Pouze jeden muž nemá ani klobouk, ani plnovous. Na tašce jsou vidět vodorovné pruhy.
- B) Oba muži jsou bez klobouku. Ten, který je plešatý, nemá knír. Na tašce jsou vidět svislé pruhy.
- C) Pouze jeden muž má klobouk a zároveň má také plnovous. Na tašce jsou vidět svislé pruhy.
- D) Oba muži jsou bez klobouku, jeden z nich má pleš. Na tašce je vidět lichý počet bílých pruhů.
- E) Pouze jeden muž nemá klobouk a zároveň je plešatý. Na tašce je vidět lichý počet bílých pruhů.
- F) Oba muži jsou bez klobouku, jeden z nich nemá ani pleš, ani knír. Na tašce je vidět sudý počet bílých pruhů.

max. 2 body

27 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
27.1 Rodiče my koupili nové lyže a blýskavé sportovní brýle.	☐	☐
27.2 Chlapci v dílně opílovali kus desky a vyrobili úžasné krmítko.	☐	☐
27.3 Oba vzpomínali na zajímavý výlet i na neobyčejného průvodce.	☐	☐
27.4 Petr míval na vysvědčení většinou vyznamenání a byl na to pyšný.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 28–29

Prodám sochu mistra Yody v životní velikosti. Měří 89 cm, její hmotnost je 25 kg. Má skvělé detaily, zejména obličej je dokonale propracovaný. Zvukové efekty světelného meče vás okouzlí. Socha je unikátní, vyrobeno bylo pouze několik stovek kusů. V případě zájmu mě kontaktujte prostřednictvím e-mailu.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

1 bod

28 Napište podstatné jméno **zdrobnělé** rodu středního, které je příbuzné se slovem SVĚTELNÝ a zároveň se skloňuje podle vzoru MĚSTO.

1 bod

29 Výchozí text je doslovný přepis celého inzerátu otištěného v novinách, chybí v něm však některé údaje. Která z následujících možností uvádí dva nejpodstatnější?

- A) kontakt na prodávajícího a důvod prodeje předmětu
- B) cena prodávajícího předmětu a kontakt na prodávajícího
- C) rok výroby prodávajícího předmětu a důvod prodeje předmětu
- D) cena prodávajícího předmětu a rok výroby prodávajícího předmětu

1 bod

30 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Kolem auta se začal výřit prach.
- B) Po operaci začal vydět daleko lépe.
- C) Dárek pro tatínka chtěl vybrat úplně sám.
- D) Vždy se chtěl dlouze výtat se všemi přáteli.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.